

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-28

Diarienummer 0008/22

Avdelning strategisk samordning med flera

Andreas Severinsson, Anna Lanne Davidson, Christer Bergman, Emma Hansryd, Hilda Kraamer, Lars Lindberg

Telefon: 031-368 70 37

E-post:

emma.hansryd@kretsloppochvatten.goteborg.se

Yttrande över stadsrevisionens granskning 2022

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Tjänsteutlåtandet är ett yttrande till stadsrevisionen gällande de rekommendationer och förbättringsförslag som har lämnats efter 2022 års granskningar. I den årliga granskningen föreslår revisorerna att nämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsområdet 2022. Granskningen mynnar även ut i tolv rekommendationer att omhänderta, varav fyra kvarstår sedan föregående år. De områden som erhållit rekommendationer är:

- ekonomisk prognossäkerhet
- uppföljning av avfallsinsamlingen
- kontinuitetsförmåga
- styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med skyfallshantering
- intern kontroll i redovisningsrutiner
- nämndens uppdrag som huvudman och beställare
- förebyggande arbete mot oegentligheter
- styrning, uppföljning och kontroll av va-nätets förnyelse

Förvaltningen tar tacksamt emot stadsrevisionens granskning och medföljande rekommendationer, som värdefull input i det fortsatta förbättringsarbetet.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Följebrev till nämnden, daterat 21 mars 2023
2. Kretslopp och vattennämnden, granskning av verksamhetsåret 2022
3. Kretslopp och vattennämnden, revisionsberättelse 2022
4. Tabell komponentavskrivningstider

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden informeras om förslag till yttrande över stadsrevisionens granskning 2022. Yttrandet ska vara stadsrevisionen tillhanda senast 2023-06-21.

Beskrivning av ärendet

För att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämndens interna kontroll är tillräcklig utför stadsrevisionen årliga granskningar. Granskningen omfattar en grundläggande del, specifika granskningar samt uppföljning av tidigare års granskning. Områdena som varit aktuella 2022 och eventuella rekommendationer till nämnden framgår av tabellen nedan. Den fullständiga granskningsrapporten framgår av bilaga 2.

Område	Rekommendation
Grundläggande granskning – prognossäkerhet	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att genomföra åtgärder för att förbättra prognossäkerheten. <i>(Rekommendationen lämnades 2021.)</i>
Uppföljning av avfallsinsamlingen	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att utveckla systematiken i uppföljningen av avfallsverksamheten. Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att uppmärksamma Renova AB och Renova Miljö AB på att beställarens insyn i bolaget behöver öka, för att säkerställa följsamheten mot avtal och att kontrollkriterierna enligt Teckal uppfylls.
Kontinuitetsförmåga i samhällsviktiga verksamheter i Göteborgs Stad	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att i alla delar stärka arbetet med kontinuitetsplanering inom avfallsverksamheten. Stadsrevisionen rekommenderar kretslopp och vattennämnden att reglera kontinuitetsplanering och krisberedskap i avtalen med de privata utförare som är anlitade inom avfallsverksamheten.
Styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med skyfallshantering	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att göra de framställningar som behövs för att kommunfullmäktige ska kunna fatta nödvändiga och välgrundade beslut om vilka skyfallsåtgärder som ska genomföras och när.
Intern kontroll i redovisningsrutiner	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att stärka den interna kontrollen i löneprocessen genom att upprätta en rutin för regelbunden kontroll av registrerade ändringar av grunddata i lönesystemet.

Område	Rekommendation
	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att upprätta rutiner för att analysera och bedöma nyttjandeperioder av befintliga tillgångar. Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att upprätta rutiner för att säkerställa att tillgångar i anläggningsregistret motsvarar en faktisk fysisk tillgång med servicepotential.
Nämndens uppdrag som huvudman och beställare	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att upprätta ett system för styrning, uppföljning och kontroll avseende avloppshanteringen som omfattar kraven på leverantörens tjänster samt har sin utgångspunkt i lagen om allmänna vattentjänster. <i>(Rekommendationen lämnades 2021.)</i>
Förebyggande arbete mot oegentligheter	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att stärka systematiken i arbetet mot oegentligheter och åtgärda de områden som identifierats i granskningen. <i>(Rekommendationen lämnades 2021.)</i>
Styrning, uppföljning och kontroll av va-nätets förnyelse (fördjupad granskning)	Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att uppdatera och besluta om en aktuell målbild för förnyelsen av va-anläggningen, att ta fram en riskanalys med ett tydligt samband till denna målbild samt utveckla uppföljningen så att det blir tydligare hur behovet av förnyelse hanteras. <i>(Rekommendationen lämnades 2021.)</i>

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen tar tacksamt emot granskningen och medföljande rekommendationer från stadsrevisionen och ser den som en värdefull input i det fortsatta förbättringsarbetet. Nedan framgår kommentarer till och åtgärder inom de områden som erhållit rekommendationer eller förbättringsförslag.

Grundläggande granskning, prognossäkerhet

I uppföljningsarbete har controllers tillsammans med chefer utvecklat arbetet med syfte att få mer rättvisande prognoser. Det har handlat om bedömningar av till exempel personalkostnader, energikostnader, kapitaltjänstkostnader, kemikaliekostnader.

Under 2022 har en investeringscontroller anställts med fokus på att arbeta med planering, uppföljning och avslut av verksamhetens investeringsportfölj. Fokus kommer också vara att ta fram långsiktiga investeringsanalyser och utveckla rutiner som ökar kvaliteten i investeringsuppföljningen.

Under hösten 2022 har förvaltningen tagit fram 10-åriga budgetunderlag. Motsvarande arbete gjordes 2021 men har förfinats under 2022. Samarbetet har

ökat internt för att få bättre underlag till arbetet med verksamhetsnomineringar och investeringsnomineringar. Implementeringen av nytt system för kundfakturerings kommer generera bättre underlag för bedömning av nuvarande och framtida intäkter. Ett arbete pågår med att se över förvaltningens ekonomimodell där ett av syftena är att förbättra möjligheten att följa upp verksamhetens ekonomi. En ekonomiutbildning har erbjudits till förvaltningens medarbetare och genomförts med ett stort antal deltagare. Fler utbildningsomgångar är planerade. Ett av syftena med utbildningen är att öka chefers och medarbetare förmåga att bedöma ekonomisk utveckling.

Uppföljning av avfallsinsamlingen

Stadsrevisionen bedömer att nämnden arbetar för att säkerställa en likvärdig uppföljning och kontroll av externa utförare. Det finns rutiner och arbetssätt för uppföljning, men systematiken och dokumentationen i uppföljningen behöver utvecklas och stärkas ytterligare.

Vi delar revisionens bedömning och har från början av 2023 ett mer systematiskt arbetssätt att följa upp avfallsentreprenaderna. Under hösten 2022 färdigställde avdelningen en gemensam uppföljningsmodell som alla nu arbetar utifrån.

Förvaltningen kommer under 2023 systematisera återrapportering till nämnden.

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att uppmärksamma Renova AB och Renova Miljö AB på att beställarens insyn i bolaget behöver öka för att säkerställa följsamheten mot avtal och att kontrollkriterierna enligt Teckal uppfylls. Förvaltningen har påbörjat en dialog med Renova AB för att tillsammans med dem och det kommunala regionala chefsnätverket för Renova (KCR) hitta formerna för hur kommunerna kan säkerställa att kontrollkriteriet efterlevs.

Kontinuitetsförmåga i samhällsviktiga verksamheter i Göteborgs Stad

Stadsrevisionen bedömer att kontinuitetsplanering för avfallverksamheten behöver stärkas både avseende den egna verksamheten och genom avtal med berörda entreprenörer.

Förvaltningen har genom en rad aktiviteter på avfallsavdelningen påbörjat arbetet med kontinuitetsplanering. Tidigare framtagna planer, rutiner och vägledningar ses över och struktureras så att de följer revisionens rekommendationer. Avfallsavdelningen har arbetssätt och rutiner för de störningar och kriser som tidigare behövts hanteras, exempelvis vid snö och halka samt särskild hantering under pandemin. Dessa har aktiverats vid behov samt stämts av med förvaltningens externa utförare och med tillsynsmyndigheten. Dessa rutiner och arbetssätt är utgångspunkten för vidare arbete.

Avfallsavdelningen har även påbörjat arbetet med att bedöma vilka resurser som krävs för att upprätthålla verksamheten vid olika typer av störningar. Avdelningen jobbar nu med att ta fram och sammanställa förebyggande åtgärder, rutiner och arbetssätt för att hantera störningar i verksamheten. Fortsatt arbete innebär att

sammanställa ovan i en kontinuitetsplan. Planen kommer vara färdig oktober 2023. Avdelningen kommer också genom avtal att säkerställa att externa utförare har kontinuitetsplanering.

Styrning och uppföljning av Göteborgs Stads arbete med skyfallshantering

Förvaltningen instämmer i revisionens sammanfattande iakttagelser om att det inte har fattats tillräckligt med kommunövergripande beslut om vad staden ska uppnå inom skyfallsområdet och i vilken takt detta ska ske, och att ansvaret för stadens nämnder och bolag är inte tillräckligt tydligt.

En dialog har påbörjat dialog med stadsledningskontoret för att hitta ett konstruktivt sätt för staden att fatta kommunövergripande beslut om långsiktiga mål för stadens skyfallsarbete. Vi arbetar idag med ambition om att införliva kommuncentrala mål för skyfallsarbetet i stadens klimatanpassningsplan. Härutöver arbetar förvaltningen, tillsammans med närmast berörda förvaltningar i staden, sedan årsskiftet med en ny modell för ledning och styrning av vattenfrågorna i Göteborg. Inom ramen för denna modell har förvaltningen bättre möjlighet än tidigare att säkerställa att nödvändig kompetens och resurssättning tillförs det stadengemensamma arbetet.

Förvaltningen har inte utöver här redan nämnt arbete tagit initiativ för att tydliggöra ansvaret för stadens nämnder och bolag.

Förvaltningen har inget konkret uppdrag att arbete med nationellt påverkansarbete men samarbetar med stadsledningskontoret i deras motsvarande uppdrag. Dialog förs också med branschorganisationen Svenskt Vatten för att tydliggöra behovet av ny lagstiftning och nationella riktlinjer för ansvar och finansiering av skyfallsåtgärder.

Intern kontroll i redovisningsrutiner

Vad gäller intern kontroll i förvaltningens redovisningsrutiner avseende löneprocessen har förvaltningen fortsatt att arbeta med interna procedurer i och med att förvaltningen använder affärssystemet IFS som ett förssystem till stadens lönesystem. Förvaltningen delar dock stadsrevisionens rekommendationer och kommer att upprätta en rutin under hösten 2023 för regelbunden internkontroll av de beställningar som HR gör både löpande och månatligen för att underlätta och avlasta chefer i förvaltningen när det kommer till ändringar av grunddata i lönesystem.

Enligt god redovisningssed bör kommunens anläggningstillgångar ses över på ett systematiskt sätt i syfte att säkerställa att anläggningarna finns och skapar servicepotential och att bedömd livslängd är rimlig så att avskrivningskostnader och bokförda värden blir korrekta. Stadsrevisionen rekommenderar nämnden att upprätta rutin för att säkerställa att tillgångar i anläggningsregistret faktiskt existerar och har servicepotential och upprätta rutin för att analysera och bedöma anläggningstillgångens nyttjandeperiod.

År 2017 infördes komponentredovisning i kommunen och nya anläggningar av betydande storlek delas in i olika komponenter med olika nyttjandetider. Nu behöver anläggningsregistret kontrolleras och rutiner för kontroll ska skapas.

Tillvägagångssätt:

Systemhantering

- Genomgång av befintligt anläggningsregister, i syfte att få fram rapport till granskare
- Kartlägga de olika system som hanterar våra anläggningar
- Samordna underlag för beslut av aktivering, då kapitalkostnader påbörjas

Administrativt arbete

- Ta fram underlag som ska användas vid prövningen att anläggningen existerar och används och för bedömning av nyttjandetiden
- Ta fram dokument för utrangering, nedskrivning och omprövning av nyttjandetid
- Ta fram plan för vem/vilka som kontrollerar uppgifterna
- Bestämma hur ofta ska kontrollen göras

Tidplan

- Information om tillvägagångssätt till aprilnämnden, 2023-04-25
- Arbete påbörjas i maj med målsättning att ha rutiner klara och implementerade under hösten så att kontroller kan påbörjas.

Förvaltningens komponenter med tillhörande avskrivningstid redovisas i bilaga 4.

Nämndens uppdrag som huvudman och beställare

För att åtgärda bristerna kommer förvaltningen fortsätta att utveckla arbetsformen Teknisk och Ekonomisk Delegation (TED), tillsammans med övriga ägarkommuner, gentemot Gryaab. Syftet är att förstärka och tydliggöra styrning och uppföljningen avseende avloppsreningen. När arbetsformen är utvecklad och väl fungerande föreslås arbetsformen att formaliseras.

Kretslopp och vatten samt Gryaab har startat ett forum för strategiska möten. Syftet med mötena är att få en ökad dialog mellan beställare Kretslopp och vatten (VA-huvudmannen) och utförare Gryaab. En vilja är att utveckla samarbetet och en tydlig gemensam syn i saker som rör Göteborg. Vi har speglat oss i motsvarande samarbete som med Renova.

Förvaltningen anser att alla intäkter som kommer av tjänster eller produkter som är en direkt följd av avloppsreningen, till exempel gas, direkt ska påverka avgiften för avloppsrening för VA-huvudmännen. Jämför med hur Renova hanterar intäkter från fjärrvärmeproduktion och att intäkter från metallförsäljning från återvinningscentraler direkt påverkar avfallstaxan.

Förvaltningen har börjat följa upp några av de nyckeltal som Gryaab använder för uppföljning av kostnad för reningen samt reningsresultat. Dessa är ett underlag för framtagande av kravbild och de följs upp i förvaltningens verksamhetsrapporter. Förvaltningen kommer även införliva mål för avloppsreningen i förslaget till uppdaterad långsiktig verksamhetsplan för avloppshantering som ska beslutas hösten 2023. Vidare kommer faktureringsrutinerna ses över gällande kostnader som bör fördelas till övriga kommuner.

Förebyggande arbete mot oegentligheter

Förvaltningen instämmer i bedömningen att det förebyggande arbetet mot oegentligheter kan stärkas ytterligare. Under 2023 kommer ansvarsfördelningen i organisationen för riktlinjer och anvisningar inom området att förtydligas. Även ansvaret i linjen för chefer och medarbetare kommer att komma till utvärdering och kommer kommuniceras.

Inför verksamhetsplaneringen för 2024 kommer nya arbetssätt implementeras som innebär att riskanalyser kommer tas fram per avdelning. I dessa kommer risk för oegentligheter i verksamheten vara en del av analysen. Riskanalyserna kommer att ligga till grund för avdelningarnas egenkontrollplaner för 2024 och vara ett underlag till förvaltningens samlade riskbild och internkontrollplan.

Avdelningarnas egenkontroller följs upp två gånger per år på Ledningens genomgång.

Styrning, uppföljning och kontroll av VA-nätets förnyelse

Förvaltningen har bildat en ny enhet för långsiktig planering inom avdelningen Projekt och utveckling. Enheten arbetar med framtagning av nya långsiktiga verksamhetsplaner. Ovanstående risker omhändertas i de långsiktiga verksamhetsplanerna. Planerna ska fastställas höst 2023. Systemutveckling pågår, för att månadsvis, kunna följa upp genomförd förnyelse och särskilt behovsstyrd förnyelse.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Delar av åtgärderna i ärendet har en påverkan på VA-ekonomin. VA-nätets förnyelse, projektstyrning av investerings- och exploateringsprojekt samt den grundläggande granskningen har direkt påverkan på investeringsekonomin inom VA. Avfallsekonomin påverkas positivt på lång sikt av en likvärdig uppföljning och kontroll av externa utförare. Stadens förmåga att driva investeringsprojekt för skyfallssäkring påverkar förvaltningens behov av kommunbidrag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekologiska dimensionen är grundläggande för förvaltningens verksamhet. Kretslopp och vattens övergripande syfte är att erbjuda långsiktigt hållbara lösningar för stadens VA-försörjning och avfallshantering. Förvaltningens verksamhet är ett för staden viktigt bidrag för att inte överlämna de stora miljöproblemen till nästa generation göteborgare. Den bidrar också till måluppfyllelse för Göteborgs samtliga tolv miljömål.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningens leveranser, tjänster och avgifter är inte varierade utifrån olika sociala förutsättningar utan beror av nyttjande och nytta. Förvaltningens verksamhet är en viktig grundsten i en välfungerande och trygg stad.

Expedieringskrets

Stadsrevisionen